C/2024/6748

2024.11.26.

P9_TA(2024)0122

A kritikus kubai helyzet

Az Európai Parlament 2024. február 29-i állásfoglalása a kritikus kubai helyzetről (2024/2584(RSP))

(C/2024/6748)

Az Európai Parlament,

— tekintettel a Kubáról szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen „Az EU és Kuba közötti politikai párbeszédről és együttműködésről szóló megállapodás helyzete a főképviselőnek a szigeten tett közelmúltbeli látogatásának fényében” című, 2023. július 12-i állásfoglalására ([1]),

— tekintettel az egyrészről az Európai Unió és tagállamai, másrészről a Kubai Köztársaság közötti, politikai párbeszédről és együttműködésről szóló, 2016 decemberében aláírt és 2017. november 1-je óta ideiglenesen alkalmazott megállapodásra (PDCA) ([2]),

— tekintettel a kubai alkotmány 4., 5. és 229. cikkére és a kubai büntető törvénykönyvre,

— tekintettel a „civil társadalmi szervezet” fogalmának az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* szereplő meghatározására,

— tekintettel az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) amerikai kontinensért felelős ügyvezetőigazgató-helyettesének ARES (2021) 2474104. számú dokumentumára,

— tekintettel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára (1966. december 16.) és az egyéb nemzetközi emberi jogi szerződésekre és eszközökre,

— tekintettel az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése által 1984. december 10-én elfogadott, a kínzás és más kegyetlen, embertelen és megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni ENSZ-egyezményre, amelynek Kuba részes fele,

— tekintettel az emberi jogi szervezetek, például a Human Rights Watch, az Emberi Jogi Alapítvány és a Prisoners Defenders által készített jelentésekre, az Emberi Jogi Amerikaközi Bizottság 2020., 2021. és 2022. évi éves jelentéseinek Kubáról szóló IV.B. fejezetére, valamint a rabszolgatartás modern formáival, többek között annak okaival és következményeivel foglalkozó különleges ENSZ-előadónak és az emberkereskedelemmel, különösen a nők és gyermekek kereskedelmével foglalkozó különleges ENSZ-előadónak az ENSZ emberi jogi főbiztosához intézett, a kubai orvosi brigádokról szóló, 2019. november 6-i közleményére, a rabszolgatartás modern formáival, többek között annak okaival és következményeivel foglalkozó különleges ENSZ-előadónak a kubai orvosi brigádokról szóló, 2023. november 2-i közleményére, valamint az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának a Kubáról szóló legutóbbi, 2018. évi egyetemes időszakos felülvizsgálata kubai orvosi brigádokról szóló következtetéseire,

— tekintettel a vallás vagy meggyőződés szabadságával foglalkozó különleges ENSZ-előadó, az önkényes fogva tartással foglalkozó ENSZ-munkacsoport, a véleményalkotás és véleménynyilvánítás szabadságához való jog előmozdításával és védelmével foglalkozó különleges ENSZ-előadó, a békés gyülekezés és az egyesülés szabadságához fűződő jog kérdésével foglalkozó különleges ENSZ-előadó és a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó különleges ENSZ-előadó 2023. november 16-i közleményére,

— tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) és (4) bekezdésére,

([1]) Elfogadott szövegek, P9_TA(2023)0280.
([2]) HL L 337. I, 2016.12.13., 3. o.

A. mivel 2017. július 5-én a Parlament egyetértését adta a PDCA-hoz, az emberi jogok és a demokrácia Kubában történő javításához kapcsolódó, egyértelmű feltételeket szabva, amelyek között felfüggesztési záradék is szerepel az emberi jogi rendelkezések megsértése esetére; mivel az ezt kísérő állásfoglalás felkérte a kubai hatóságokat, hogy tegyék lehetővé az Európai Parlament küldöttségei számára az országba való belépést és a tárgyalópartnereikkel való találkozást;

B. mivel a PDCA több cikke, nevezetesen az 1., 2. és 3. cikk egyértelmű elveket állapít meg az egyenlőség, a kölcsönösség, a kölcsönös tisztelet, a kapcsolatok megerősítése, valamint a két társadalom közötti párbeszéd és együttműködés tekintetében; mivel a Parlament kérte, hogy az EKSZ tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a PDCA alkalmazása során szorosan kövesse nyomon az emberi jogok és az alapvető szabadságjogok helyzetét Kubában; mivel az emberi, polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogok tiszteletben tartása alapvető fontosságú az EU számára;

C. mivel Kubában drámaian nőtt a politikai foglyok és a lelkiismereti okokból bebörtönzöttek száma, számuk 2024. január 31-én elérte az 1 066-ot, köztük 33 személyt kiskorúként vettek őrizetbe, ami 2018 óta nyolcszoros növekedést jelent, a számuk pedig az elmúlt 12 hónapban 170-nel nőtt, ami havi átlagban több mint 14 politikai indíttatású őrizetbe vételt jelent; mivel az emberi jogi szervezetek több mint 11 000 olyan esetet is dokumentáltak, amikor „bűnelkövetést megelőző” ítéleteket hoztak, amelyek átlagosan 2 év és 10 hónapos büntetést jelentettek anélkül, hogy bármilyen bűncselekményt elkövettek vagy megkíséreltek volna, amely számról az ENSZ Kínzás Elleni Bizottságának (CAT) szóvivője 2022 áprilisában számolt be a CAT időszakos felülvizsgálatának 73. ülésszakán Kubára vonatkozó, záró szóbeli észrevételeiben; mivel az elmúlt évtizedekben a kubai polgári törvénykönyv 72. cikke évente átlagosan 3 850 új „bűnelkövetést megelőző” fogva tartást tett lehetővé; mivel az új kubai büntető törvénykönyv 434. cikkének (1) bekezdése és 189. cikkének (3) bekezdése a polgári törvénykönyvben foglalt „bűnelkövetést megelőző” intézkedésekre épül;

D. mivel az ENSZ korábban aggodalmát fejezte ki Kubának a vallási vezetők országban való fogva tartása és bebörtönzése miatt; mivel 2023. november 16-án az ENSZ különleges eljárásokért felelős öt megbízottja és előadója közleményt küldött Kubának, amelyben leírták és elítélték az evangélikus lelkészek és katolikus papok, a muzulmán imámok és a joruba/santería vallási vezetők szisztematikus üldözését, bebörtönzését és kínzását;

E. mivel az Institute for Crime and Justice Policy Research 2024 januárjában frissítette a World Prison Brief című kiadványát, amely a bebörtönzöttek számának növekedéséről számol be, és ezzel Kuba a világon a második helyre került a bebörtönzési arányt tekintve; mivel a kubai kormány továbbra is önkényes fogva tartást alkalmaz a kritikus hangok, független aktivisták, politikai ellenfelek és mások zaklatására és megfélemlítésére;

F. mivel az emberi jogi szervezetek továbbra is dokumentálják az országban a véleménynyilvánítás szabadságához, a békés gyülekezéshez és az egyesüléshez való jog folyamatos elnyomását, valamint azt, hogy a kubai hatóságok elfojtják az eltérő véleményeket és fellépnek az emberijog-védőkkel szemben; mivel 2023-ban több mint 200 internetes korlátozást dokumentáltak, többek között az újságírók fiókjainak feltörését, azok elhallgattatása és a szólásszabadság korlátozása érdekében;

G. mivel a kubai emberi jogi helyzet rendkívüli aggodalomra ad okot, különös tekintettel a kiszolgáltatott népességcsoportokra, például a nőkre, az etnikai kisebbségekre és az LMBTIQ+ közösségre; mivel a nem kormányzati szervezetek és a független megfigyelőközpontok arról számolnak be, hogy Kubában nőtt a nőgyilkosságok száma, és 2023-ban 89-re emelkedett, 2024-ben pedig eddig nyolc új esetről számoltak be; mivel ennek ellenére a rezsim nem vezetett be olyan rendszert, amely naprakész nyilvános adatok alapján regisztrálná a nőgyilkosságokat Kubában, és még nem fogadtak el egy, a nemi alapú erőszak elleni átfogó törvényt, amely garantálja a civil társadalom képviselőinek bevonását;

H. mivel a Parlament többször emlékeztette az EKSZ-t arra, hogy a független civil társadalom képviselőinek részvétele a politikai párbeszédekben és a megállapodás együttműködési projektjeiben a politikai párbeszédről és együttműködésről szóló megállapodás alapvető részét képezi, amint azt a megállapodás 36. cikke is hangsúlyozza, és hogy haladéktalanul orvosolni kell a megállapodás aláírása óta követett azon gyakorlatot, hogy kizárólag azon vállalatok számára engedélyezik a részvételt és az együttműködési alapokhoz való hozzáférést, amelyekben az állam részesedéssel rendelkezik vagy amelyek felett ellenőrzést gyakorol, míg a független civil társadalom képviselőit kizárják az együttműködési alapokból és/vagy a megállapodásban való részvételből;

I. mivel 2024. január 2-án az ENSZ nyilvánosságra hozta a kubai rezsimnek küldött vádiratot, amelyben kényszermunkával vádolja a rezsimet, amely a modern rabszolgaság egyik formája és azt emberkereskedelem és a rabszolgaság kérdésével foglalkozó különleges előadók is elítélik; mivel számos nemzetközi szervezet elítélte, hogy a külföldön szolgálatot teljesítő kubai polgári munkavállalók, köztük orvosok, tanárok, tengerészek, mérnökök, művészek vagy sportolók emberkereskedelemnek vannak kitéve olyan, természetüknél fogva kényszerítő erejű törvények és rendelkezések – például a büntető törvénykönyv 176. cikke, a Mincex 2020. évi 368. sz. határozata, a migrációs törvény és a 2012. évi 306. sz. rendelet – révén, amelyek nagyon kifejezett, alapvető szabadságjogokat érintenek;

J. mivel a Kubára fokozatosan ráerőltetett rezsim kizárja a demokratikus változások lehetőségét, mivel a kubai alkotmány 5. cikke kimondja, hogy az „egyedülálló, Martít követő, fidelista és marxista-leninista Kubai Kommunista Párt” a társadalom és az állam legfőbb politikai ereje és ura, és mivel a 4. és 229. cikk a jelenlegi politikai rendszert visszafordíthatatlannak tekinti;

K. mivel annak ellenére, hogy évek óta hangsúlyozzuk a sziget meglátogatásának szükségességét, a kubai hatóságok rendszeresen megtagadják a hivatalos bizottságok, egyes európai parlamenti küldöttségek és képviselőcsoportok, nemzetközi emberi jogi szervezetek és az emberi jogi helyzet más független megfigyelőinek, köztük az ENSZ különleges előadóinak Kubába való belépését vagy a börtönök meglátogatását;

L. mivel Kuba Belgium és az Európai Unió mellé rendelt nagykövete 2023. szeptember 20-i meghívólevelét követően 2023. november 23-án az európai parlamenti Elnökök Értekezlete engedélyezte eseti küldöttség indítását Kubába; mivel 2023. december 19-én a kubai parlament alelnöke arról tájékoztatta az EU kubai nagykövetét, hogy nem fogadja a Parlament küldöttségét, azzal az indokolással, hogy „nem kívánja fogadni azon európai parlamenti képviselők látogatását, akik Kuba érdekei ellen dolgoznak és teljes mértékben az Egyesült Államokhoz igazodnak”; mivel a Kubai Köztársaság nagykövete az Európai Parlament elnökének címzett, 2024. január 25-i levelében az Európai Parlament kubai eseti küldöttségének elnökére és két másik tagjára úgy utalt, mint akik „kapcsolatokat tartanak fenn a terrorcselekményekkel összefüggésbe hozható személyek és szervezetek nemzeti listáján (...) szereplő állampolgárokkal és szervezetekkel és támogatják őket”; mivel 2023 novemberében az Európai Parlament épületeiben fogadta a kubai parlament küldöttségét;

M. mivel a Parlament három alkalommal ítélte oda a gondolatszabadságért járó Szaharov-díjat kubai aktivistáknak: 2002-ben Oswaldo Payának, 2005-ben a „Nők fehérben” mozgalomnak, 2010-ben pedig Guillermo Fariñasnak; mivel a Szaharov-díjasokat és hozzátartozóikat még mindig rendszeresen zaklatják és megfélemlítik, valamint megakadályozzák őket abban, hogy elhagyják az országot és nemzetközi eseményeken vegyenek részt; mivel 2023 júniusában az Emberi Jogok Amerikaközi Bizottsága (IACHR) arra a következtetésre jutott, hogy állami ügynökök közvetlenül közreműködtek az Oswaldo Payá és Harold Cepero demokrácia mellett kiálló aktivisták halálát okozó, 2012-ben történt autóbalesetben; mivel teljes mértékben átlátható vizsgálatot kell folytatni az Oswaldo Payá és Harold Cepero meggyilkolásáért felelős személyek bíróság elé állítása érdekében;

N. mivel a PDCA nem teljesítette alapvető célját, hogy javítsa az alapvető szabadságok helyzetét Kubában;

1. sajnálja, hogy a PDCA hatálybalépése óta eltelt idő ellenére nem javult Kubában a helyzet a demokrácia és a szabadságjogok hiánya tekintetében, sőt, éppen ellenkezőleg, a PDCA alapvető rendelkezéseinek egyértelmű és szisztematikus megsértésével tovább romlott és súlyosbodott az emberi jogi helyzet a szigetországban;

2. hangsúlyozza, hogy minden félnek teljesítenie kell a PDCA kötelező rendelkezéseit, és tiszteletben kell tartania az emberi jogok egyetemességének elvét;

3. a leghatározottabban elítéli a kubai rezsim által többek közt a tüntetők, politikai másként gondolkodók, vallási vezetők, emberi jogi aktivisták és független művészek ellen elkövetett rendszeres emberi jogi jogsértéseket és visszaéléseket; sürgeti a kubai hatóságokat, hogy haladéktalanul vessenek véget az elnyomás politikájának; elítéli a vallásszabadság hiányát Kubában;

4. aggodalmát fejezi ki a politikai foglyok számának riasztó növekedése miatt, amely 2018 óta több mint nyolcszorosára nőtt, és így Kuba a politikai aktivisták és másként gondolkodók legnagyobb börtönévé vált Latin-Amerikában; felszólít azon személyek azonnali és feltétel nélküli szabadon bocsátására, akiket kizárólag emberi jogaik gyakorlása miatt tartanak fogva, beleértve a véleménynyilvánítás és a békés gyülekezés szabadságához való jogot is; felszólít továbbá az igazságtalan büntetőjogi vádak megszüntetésére, és támogatja a száműzetésben lévők visszatérésének megkönnyítését;

5. elfogadhatatlannak tartja, hogy az Európai Külügyi Szolgálat (EKSZ) és az EU havannai küldöttsége beleegyezett abba, hogy a kubai demokratikus ellenzéket, valamint a független és legitim civil társadalmi szervezeteket – európaiakat és kubaiakat egyaránt – a kubai hatóságok támogatásának hiánya miatt kizárják a politikai párbeszédből; emlékeztet 2023. júliusi állásfoglalására, amelyben mély sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (alelnök/főképviselő) elszalasztotta az esélyt arra, hogy a kubai civil társadalmon és a politikai foglyokon keresztül támogassa a demokráciát, és egyértelmű üzenetet küldjön az EU aggályairól a kubai emberi jogi jogsértésekkel kapcsolatosan;

6. megismétli, hogy határozottan és feltétel nélkül támogatja a kubai népet, minden kubai emberijog-védőt, valamint a kubai rezsim által évtizedek óta megtagadott szabadságjogok iránti, elismerésre méltó elkötelezettségüket;

7. mély aggodalmát fejezi ki a kényszermunka alkalmazása miatt Kubában, és elítéli a kubai állam által ösztönzött kényszermunkát, különösen az orvosi brigádokban, de a tanárokat, a tengerészeket, a mérnököket, a művészeket, a sportolókat és másokat is beleértve, akiknek a fizetését a kubai kormány többnyire elkobozza; elítéli, hogy a nemzetközi missziókban részt vevő „önkéntesek" többsége kijelentette, hogy akarata ellenére vagy kényszerítő strukturális körülmények között volt alkalmazva;

8. megjegyzi, hogy 2023 novemberében a kubai parlament tagjai, köztük a kubai nemzeti parlament titkára, Homero Acosta, tiszteletteljes és szívélyes fogadtatásban részesültek az Európai Parlamentben; elfogadhatatlannak és a PDCA megsértésének nyilvánítja az Európai Parlament folyamatos kizárását, amely az egyetlen európai intézmény, amelytől megtagadják a kubai területre való belépést; elutasítja Kuba azon döntését, hogy nem engedélyezi a Parlament eseti küldöttségének látogatását, és sürgeti a kubai hatóságokat, hogy tartsák be a PDCA elveit, és biztosítsák a Parlament számára az országba való belépést; kéri, hogy a PDCA egyenlőségre, viszonosságra és kölcsönös tiszteletre vonatkozó elveivel összhangban fogadjanak el hasonló intézkedéseket, és tagadják meg a nemzetgyűlés és a kubai rezsim valamennyi képviselőjétől a Parlament épületeibe való belépést;

9. szorgalmazza, hogy a kubai hatóságok a PDCA-val összhangban biztosítsák a bejutást egy európai parlamenti, uniós és tagállami küldöttség, valamint a független emberi jogi szervezetek számára annak érdekében, hogy azok nyomon követhessék a tárgyalásokat és meglátogathassák azt a több száz aktivistát és egyszerű kubai személyt, akiket a hatóságok a véleménynyilvánítás és a gyülekezés szabadságához való joguk gyakorlása miatt továbbra is fogva tartanak; felhívja a főképviselőt/alelnököt, hogy a kubai hatóságokkal való kapcsolatfelvétel során hívja fel a figyelmet arra, hogy a Parlamenttől ismét megtagadták a belépést, és sürgesse őket e döntés azonnali visszavonására;

10. ismételten felszólítja a Tanácsot, hogy alkalmazza az EU globális emberi jogi szankciórendszerét (az uniós Magnyitszkij-törvény), és fogadjon el szankciókat azokkal szemben, akik felelősek az emberi jogok folyamatos megsértéséért Kubában, kezdve Miguel Díaz-Canellel mint a kubai biztonsági erők parancsnoki láncának legmagasabb rangú szereplőjével, valamint a kubai kormány más magas rangú tisztviselőivel és a politikai foglyok bebörtönzéséért felelős személyekkel;

11. ismételten felszólítja az EU-t, hogy alkalmazza a politikai párbeszédről és együttműködésről szóló megállapodás 85. cikke (3) bekezdésének b) pontját és kérje a vegyes bizottság ülését azonnali összehívását a megállapodás kubai kormány általi megsértése miatt, ami „különösen sürgős esetnek" minősül, hangsúlyozza, hogy ezek a jogsértések a demokratikus elvek tartós és jelentős megsértését jelentik, valamint az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatában megfogalmazott és a politikai párbeszédről és együttműködésről szóló megállapodás 1. cikkének (5) bekezdésében hangsúlyozott alapvető emberi jogok és alapvető szabadságok figyelmen kívül hagyásának minősülnek, és hangsúlyozza, hogy annak, hogy a kubai rezsim a Parlament többszöri felhívása ellenére nem foglalkozik az ilyen jogsértésekkel, a megállapodás felfüggesztéséhez kell vezetnie;

12. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást Kuba kormányának és Nemzetgyűlésének, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, a Bizottságnak, az EU emberi jogokért felelős különleges képviselőjének, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az ENSZ emberi jogi főbiztosának, valamint a Latin-amerikai és Karibi Államok Közössége tagállamai kormányainak.